

„mindenkinek van véleménye”

Pipafigiist

2009. március • III. évfolyam, 3. szám

Közéleti Civil Hírmondó

Ára: 100 Ft

Petőfi Sándor:

Az országgyűléshez

Sokat beszéltek, szépet is beszéltek,
Jót is, de ebből a hon még nem él meg,
Mert nincs rendében eljárások,
Ti a dolog végébe kaptatok,
És így tevétek már régóta mindig;
Látják, kik a multat végigtekintik.
Ki képzél olyan templomépítőt,
Ki a tornyot csinálja meg előbb?
És azt a levegőbe tolja, hogy
Ott fönn maradjon, míg majd valahogy
Alája rakja szépen a falat,
S legeslegvégül jőne az alap.
Ti vagytok ilyen mesteremberek,
Ezért ad a hon nektek kenyeret,
Ezért fizet szívének vérivel!
Jobbat tesz, aki semmit sem mivel.
Időt, erőt eltékozoltok, és ha
Sikert mutattok is föl néha-néha,
Csak olyan az, mintha hogyha engemet
A szomjúság bánt, s adnak víz helyett
Ételt, s talán még épen olyan ételt,
Mitől szomjúságom csak jobban éget.
Ha ez siker, ha ez jótétemény:
Elmémet a bölcsőben hagytam én.
Hiába minden szép és jó beszéd,
Ha meg nem fogjátok az elejét,
Ha a kezdetnél el nem kezditek...
Sajtószabadságot szereztek.
Sajtószabadságot, csak ezt ide!
Ez oly nagy, oly mindenható ige
A nemzetben, mint az isten „legyen”-je,
Amellyel egy mindenséget teremt.
Hol ez nincs meg, bár másképp mindenek
Eláradó bőségben termenek,
S bár az utósó szolgál és a pór
Zsebéből aranyat marokkal szór:
Azon nemzetnek még nincs semmije,
Azon nemzetnek koldus a neve.
S hol ez megvan, bár rongyban jár a nép,
Nyomorg, tengődik mindenfélekép:
Azon nemzet gazdag végtelenül,
Mert a jövődőt bírja örökül.
Haladni vágyunk; de haladhatunk?
Én istenem, milyen golyhók vagyunk!
Lábunk szabad, de a szemünk bekötve,
Hová megyünk? ... meglássátok, gödörbe.
Szemünk bekötve, fogva szellemünk,
Az égbe szállnánk, s nem röppülhetünk,
A szellem rab, s a ronda légbe fúl,
Mely dögvészes már önnön átkitúl.
A szellem rab; mint a hitvány kutyát,
A ház végére láncba szoríták,
S láncát harapva tördeli fogát,
Amellyel védni tudná a hazát...
A szellem rab, s mi fönn tartjuk nyakunkat,
S szabad nemzetnek csúfoljuk magunkat!
Szolgák vagyunk, rabszolgánál szolgábbak
Megvetésére a kerek világnak!

Pest, 1848. (február)

Március 15. – a magyar sajtó napja

A gondolkodó emberben ősidők óta megvan az igény, hogy tájékozódjék abban a társadalomban, melynek részeként éli mindennapi életét. Közösségének gazdasági-társadalmi fejlettsége teremti meg ezt a szükségletet, illetve állítja be annak szintjét, vagyis: minél fejlettebb egy gazdasági-társadalmi rendszer, annál nagyobb igény mutatkozik a tájékozódás iránt. Ugyanakkor minél szervezettebb egy társadalom, annál inkább törekszik a részeit képező egyének tájékoztatására.

A tájékozási készséget könnyebb minősíteni, hiszen minden egészségesen gondolkodó ember az igazságot akarja megtudni. Másrészt viszont régtől fogva tapasztalható a tájékoztatás kétszínűsége, vagyis a hírek manipuláltsága. Való igaz: minél fejlettebb egy társadalom, annál differenciáltabban, szelektívebben és rafináltabban történik az egyén tájékoztatása, olykor szándékos félretájékoztatása, ezzel együtt félrevezetése.

Persze műszaki háttér nélkül mindez nem menne könnyen. Gutenberg nyomdája indította útjukra az első igazi hírlapokat, újságokat Európában, hiszen nélküle elképzelhetetlen lett volna a naprakész tájékoztatás. Ne feledjük: az újság önmagában hordozza az újdonság iránti érdeklődést (és nemcsak a magyarban: lásd novine, newspaper stb.). A hírlap tehát mindenkor a gyors tájékoztatást szolgálta; ugyanakkor részévé vált az ember hétköznapjainak, beépült annak mindennapi rituáléjába. Minden újságolvasó választ magának egy lapot (ha teheti, esetleg többet is), amelyet rendszeresen járát, s – egyfajta hűségnyilatkozat ez részéről – előfizetőjévé is válik. Egy-egy lap a társadalom meghatározott rétegeihez szól, ezért vásárlójának-olvasójának társadalmi-politikai beboroltságát – a nyelvtől függően pedig leggyakrabban nemzeti hovatartozását – is tükrözi.

(...)

A sajtótörténész keserű szájjal nagymértékben enyhíti, ha az önálló gondolatokat sorvasztó, felnőtteket kiskorúsítani szándékozó, legtöbbször szervilis hírlapoktól megpihenve a szaklapok, irodalmi és művészeti folyóiratok évfolyamait szemrevételezi; igazán itt kell hogy a mi szívünket is megdobogtassa az a megma is teljesen fel nem mért szellemi produktum, ami a háromszáz éves sajtónk közvetítésével táru elénk, s amire joggal lehetünk büszkék. Különösen pedig akkor, ha a sajtó fogalmát tágabb értelemben használjuk, s az újságok mellett kiterjesztjük az összes nyomdászati termékre.

*

Napjainkban a nyomtatott hírlapok, folyóiratok lassú halálra vannak ítélve, s az elektronikus sajtó, az internetes kiadások az információk frissességével, tálalási módjával lelépik, túlhaladják a mind nehezkesebb és még mindig elég drága nyomtatott újságot (természetesen a magyar nyelvűt is). Mi még, akik vele nőttünk fel, éltetjük majd egy ideig, de az új generációk a reggeli kávé már a világhálón szörfözve fogják elfogyasztani. S hagyják magukat az új média által tájékoztatni és – félretájékoztatni. Mert a sajtó külalakja változhat, de a természete nem.

Pejin Attila

Ünnepi megemlékezés Jászfényszarun

Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc tiszteletére tartandó ünnepség Jászfényszarun március 14-én 17 órakor kerül megrendezésre a Petőfi Művelődési Ház előtti téren. Az ünnepi műsort a jászfényszarui általános iskola felső tagozatos tanulói adják.

A köszöntést követően bevonulnak a Szűcs Mihály Huszárbandérium tagjai. A Himnusz elhangzása után kerül sor az általános iskolások prózai és zenei műsorára. Az ünnepi beszédet Kotánné Kovács Tímea, a jászfényszaru

általános iskola magyar-történelem szakos tanára mondja el.

Ezt követően kerül sor a koszorúzásra, amely során a Petőfi szobornál az intézmények, civil szervezetek képviselői helyezik el a megemlékezés virágait.

Az ünnepi műsort a Szózat hangjai zárják.

Az ünnep előestéjén jászszági Gobelín Kiállítás megnyitójára és 19.00 órától Kodály Zoltán Hány János c. daljátékának bemutatására kerül sor a művelődési házban.

Mikszáth Kálmán: Szerkesztői jegyzetek

Pongrácz Tivadar: *Hangok a vidékről*
(7. sz., február 13)

Urambátyám sok jó dolgot mond el fentebb, bizony nagy baj az, hogy sem jó közigazgatásunk, sem jó igazságszolgáltatásunk nincs, pénzünk sincs, de még pláne reményünk sincs, hogy legye valaha, – az is igaz, hogy bizony rosszul viseltük magunkat a lefolyt alkotmányos idő alatt akár a jobb, akár a baloldalon.

Segíteni is kell a bajon, helyre kell hozni a mulasztást egyetértő munkálkodással, takarékosan – de már azt nem kívánhatja komolyan, hogy a nemzet nyakába még újabb terhek emeltessenek a kormányzat megmentésére, mikor az eddigieket is alig bírja. Szép egyesekben az akar, de isten ments ehhez az eszközöz nyúltni. Inkább legyen szegény, tengődő államgépezete egy vagyonos nemzetnek, mint vagyonos államgépezete egy szegény, tengődő nemzetnek.

Szerkesztő
(Magyar Néplap, 1874)

Jeles évfordulók

Március

105 éve hunyt el bonyhádi lovag Perczel Miklós (Bonyhád, 1812. december 15. – Baja, 1904. március 4.) politikus, az 1848–49 évi szabadságharcban honvédezeres, az amerikai polgárháborúban az északi hadsereg ezredese, Perczel Mór honvéd tábornok öccse. 1832-től Baranya megye aljegyzője lett, majd hivatalokat töltött be Baranya és Tolna megyében. A szabadságharcban a tolna megyei nemzetőrség őrnagya, majd a bácskai harcokban zászlóaljparancsnok volt. Részt vett a pákozdi és a móri ütközetben, volt a péterváradai és az aradi erőd parancsnoka. A vereség után Törökországba menekült, 1851-ben az Egyesült Államokban telepedett le. A polgárháborúban részt vett az iowai önkéntes gyalogezred megszervezésében, aminek később a parancsnoka lett. Jelentős szerepet játszott Missouri felszabadításában, és még egy ezred került a parancsnoksága alá. A kiegyezés után hazatért, Pécs és Baranya megye főispánja, majd Pécs országgyűlési képviselője volt.

315 éve született gyaraki gróf (korábban báró) Grassalkovich Antal (Ürmény, 1694. március 6. – Gödöllő, 1771. december 1.) királyi személynök, kamaraelnök, Mária Terézia bizalmasa. 1715-ben ügyvédi vizsgát tett. Jogi tanulmányai végeztével fényes hivatalnoki karriert futott be, 1751-től koronaőr. Később valóságos belső titkos tanácsos és főlovászmester lett. Hatalmas birtokokat szerzett a Duna-Tisza közén (Gödöllő, Hatvan, Bag) és a mai Budapest területén. Az 1741-es országgyűlésen közreműködött abban, hogy a rendek megszavazták a katonai segítséget Mária Teréziának. Grassalkovich Arad, majd Nógrád vármegye főispánja is volt. Gödöllőn és Hatvanban kastélyt, Máriabesnyőn zárdát építtetett. Gödöllői és hatvani uradalmaiból mintagazdaságokat alakított ki.

115 éve született Aba-Novák Vilmos (Budapest, 1894. március 15. – Budapest, 1941. szeptember 29.) festő, grafikus. Rajztanári tanulmányait megszakítva bevonult és az I. világháborúban Galíciában harcolt. Ott megsebesül, jobb karja hosszú ideig béna, s rajztanári oklevelét mint szabadságos katona szerzi meg. 1929–1930 között a római Magyar Akadémia ösztöndíjasa volt. 1930-tól állandóan visszatért a Szolnoki Művésztelepre. 1930–1937 között képzőművészeti magániskolát vezetett, 1939-től a Képzőművészeti Főiskola tanára lett. Festészetének legvonzóbb értéke a dinamikus, erőteljes ábrázolókészség. Késői temperafestményei virtuóz technikával és tarka színekkel idézik az alföldi nép életét, képei néha a karikatúra határát súrolja. Falfestőként is jelentőset alkotott, talán legismertebb műve a szegedi Hősök Kapuja.

215 éve született Józef Zachariasz Bem (magyarosan Bem József) (Tarnów, 1794. március 14. – Aleppó, 1850. december 10.) lengyel hadvezér. Cseh eredetű lengyel nemesi családba született. Napóleon 1812-es oroszországi hadjáratában tüzerhadnagyként vett részt. Részt vett az 1830–31-es lengyel szabadságharcban. Az 1848 október 6-i forradalom Bécsben érte, ahol vállalta főparancsnoki tisztséget. A város eleste után Magyarországra szökött, ahol a szabadságharcban az erdélyi hadszíntér parancsnoka lett, vesztes pozícióból fordítva lényegében kiűzte az orosz és osztrák csapatokat. A második orosz beavatkozás után azonban csak lassítani tudta az orosz támadást, seregét a segesvári ütközetben teljesen szétzilálták. A szabadságharc bukása után Törökországba menekült és áttért az iszlám hitre. Több renegált tisztársával együtt a mai Szíria területén fekvő Aleppóba internálták. Részt vett az 1850. októberében kitört zavargások leverésében. Valószínűleg maláriás láz okozta halálát.

65 éve született és 35 éve hunyt el Szécsi Pál (1944. március 20. – 1974. április 30.) táncdalénekes. 16 éves koráig nővérel árвахázban nevelkedett, majd több helyen dolgozott segéd munkásként. Karrierjét férfitanóknaként kezdte, rendkívül sikeres énekesi pályafutása csak hét évig tartott. A valószínűleg gyermekkorára és a körülötte kialakuló hisztériaszzerű sikerre visszavezethető pszichés problémái nyomán nyolcszor kísérelt meg öngyilkosságot, utoljára sikerrel.

115 éve hunyt el Kossuth Lajos (Monok, 1802. szeptember 19. – Torinó, 1894. március 20.) a 19. századi Magyarország meghatározó politikai egyénisége. Eredeti foglalkozása ügyvéd, 1832-től kapcsolódott be a zempléni, majd az országos közéletbe. A Pesti Hírlap szerkesztőjeként 1841–1844 között új fejezetet nyitott a magyar sajtótörténetben. Az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc vezéralakja, előbb a Batthyány-kormány pénzügyminisztere, majd az Országos Honvédelmi Bizottmány elnöke, 1849. április 14-étől pedig az ország kormányzó-elnöke. A világsíri fegyverletétel előtt elhagyta az országot, Törökország, az USA, Anglia, végül az itáliai Torino lett önkéntes száműzetésének színhelye. Az aktív politizálást ugyan a kiegyezés után befejezte, de sokáig a magyar közélet véleményformáló személyisége maradt. Végso nyughelye Budapesten, a Fiumei úti temetőben van.

125 éve hunyt el Puskás Ferenc (Pest, 1848. március 30. – Budapest, 1884. március 22.), az első budapesti telefonközpont megépítője és első igazgatója. Tanulmányai végeztével tiszt volt a Monarchia hadseregében, ahonnan bátyja, Tivadar javaslatára kilépett, és a hazai telefonhálózat kiépítésével kezdett foglalkozni. 1879-ben két állomást szerelt fel bemutatási célokra, 1880-ban engedélyt kapott telefonhálózat létesítésére. Első telefonközpontja (Európában a negyedik) a Fürdő (ma József Attila) utca 10. szám alatt létesült 1881. május 1-jén, és még ugyanabban az évben a második létrejött. Ezután további telefonközpontok létesültek a nagyobb városokban.

(Forrás: Neumann-ház – Jeles napok, MTA KFKI – HISTÓRIA, Új Könyvpiac – Évfordulók)

Arcélek – Csáky Zoltán műsora

(Csáky Zoltán a Duna Televízió alapító tagja. Tevékenységét mind a Magyar Televízió, mind a Duna Televízió nívódíjjal értékelte, ezenkívül a Pethő Sándor-díj és a Sajtó-tisztségért-díj kitüntette.)

Arcélek című műsor mottója a következő: „Portré sorozatunk olyan személyiségeket mutat be, akik magatartásukkal, munkájukkal, cselekedeteikkel példát mutatnak a közösségnek.”

2009. március 15-én a Duna Televízióban 17 óra 40 perckor kezdődik az Arcélek című sorozat, melyben a riportalany Jászfényszaru Ézsiás Vencel.

Az 1848-as szabadságharc ünnepén egy mai huszárt mutat be a műsor, aki életével, hobbijával napjainkban is elevenen jeleníti meg a méltán dicsőített magyar vitézt.

Néhány gondolat erről a legendás, magyar fegyvernemről:

„A magyar huszár (1936; 1939) (előszó)
A Magyar Huszár című történelmi mű megírására igen nagy szükség volt, mert a magyar huszár csodálatos vitézségét, magyaros akaraterejét, kitartását és kötelessége teljesítését sajnos igen kevés mű tárgyalja.

Ezt a földet őseink annak idején lóháton foglalták el és a magyar mindenkor szoros barátságban élt a lovával, mert tudta azt, hogy a huszárszív bátorsága s a huszárló sebessége együttesen még a gépek korában is olyan vitézi tetteket hajthat végre, melyek előtt mindenkinek meg kell hajolnia.

A lovon járó magyar mindig úr volt. És a lovon járó magyar úri mivolta mindig a huszárból csúcsosodott ki. Nem azért jár a huszár lóháton, hogy – amint mondani szokás – magasból tekintsen le a gyalogjáróra, hanem azért, hogy a földtől magasabb helyzetben többet lásson és távolabb ellásson, mint gyalogos testvére, észleleteit idejekorán átadja és a harcban ezzel fegyvertársai segítségére legyen. Mivel pedig a huszár hivatása közben így hozzászokik ahhoz, hogy magának tágabb látókört szeressen, rendszerint a közösséges életben is elől halad és mintául szolgál.

A huszár a magyar föld gyermeke. Egyénisége a földön, mint legbiztosabb alapon áll és képzelete nem száguld a felhők szárnyán, csak egy esetben, ha győzelemről van szó.

A magyar huszár úri gondolkodásához hozzátartozik az, hogy a gyöngébben segítsen, a szegényebbet és az árvát felkarolja. Mivel úri gondolkodású, nem nézi azt, hogy mi szolgálja tulajdon öns érdekét, de ha ellenséggel kerül szembe, azt sem nézi, hogy azok hányan vannak. Nem hiába tartja a néphit, hogy a »huszár« azt jelenti, hogy életét legalább húsz ellenség életével fizetetti meg.

Csak ha az utolsó évek hadgyakorlatait nézzük, láthatjuk, mit érnek a magyar huszárok, s mennyire szükség van rájuk a jövő háborújában is.”

Ézsiásné Bognár Ildikó

A helyi médiák közösségformáló szerepe

Az „Élhető Városért Kulturális Egyesület” 2009 március 6-án Budapesten konferenciát szervezett a helyi médiák közösségformáló szerepe témában, amelyre a mi népfőiskolánk és a Pipafüst szerkesztő bizottsága is meghívást kapott.

A rendezvény célja, rávilágítani a médiák szereplőinek nehézségeire és lehetőségeire, közösségformáló szerepükre. Lokálpatrióták találkozája a helyi lapok és partnereik, valamint az elektronikus média kép-

viselőinek részvételével, beszélgetés a helyi nyilvánosság szerepéről, a helyi elektronikus médiák fontosságáról és lehetőségeiről a helyi társadalmakban.

A rendezvényen megjelentek Vas Ágota, az egyesület elnöke köszöntötte. A konferencia háziasszonya Vitézy Zsófia volt. A média elismert személyiségei sokoldalúan „körbejárták” a médiumok közösségformáló szerepét, hangsúlyozva, hogy a kultúrának része és annak hordozója, értékeket közvetít és formál. Ugyanakkor megnyerő küllemmel és gazdag beltartalommal kell rendelkeznie, s az olvasók elvárásainak is meg kell felelnie. Számunkra is meglepő volt az, hogy milyen elismeréssel szólt az újságunkról – megjelenési formájáról és tartalmáról – az 1 millió 50 ezer példányban, 42 mutációban megjelenő Helyi Téma laptulajdonosa, Vitézy Tamás.

A résztvevők hangsúlyozták a helyi médiumok szerepét – sokszor még nagyobb jelentőségű, mint az országos médiumoké –, a jövőt illetően pedig az elektronikus tájékoztatás előretörését.

Pilhál György, a Magyar Nemzet főmunkatársa aelőadás közben

Tanulságos mese

Volt egyszer egy csoport béka, akik versenyezni akartak. Egy nagyon magas toronyba akartak feljutni. Sok néző gyűlt össze, hogy figyeljék a versenyt és bíztassák a békákat. Elkezdődött a verseny, de a nézők közül senki nem hitt abban, hogy egy békának is sikerülni fog feljutni a torony csúcsára. Ilyeneket mondogattak: „Oh, de fárasztó! Sosem fognak feljutni! Semmiképp nem sikerülhet, a torony túl magas!”

Egyre több béka gondolta meg magát és fordult vissza. Végül mindegyikük feladta, azt az egy békát kivéve, aki hatalmas ambícióval és kitartással egyedül jutott fel a torony csúcsára. Ezután a többi béka és a nézők is meg akarták tudni, hogyan sikerült neki az, amit mindannyian lehetetlennek hittek. Egy néző odament a békához és megkérdezte, hogyan volt annyi ereje hogy feljusson a csúcsra. Ekkor derült ki, hogy a győztes béka süket volt!

A tanulság? Sose hallgass azokra az emberekre, akik mindig negatívok és pesszimisták, mert ők elrabolják a legszebb vágyaidat és reményeidet, amiket a lelkedben hordozol! Légy egyszerűen süket, ha valaki azt mondja, hogy nem tudod megvalósítani álmaidat! Gondold ezt: Bármi sikerülhet neked, ha igazán akarod!

Pollákné Cser Edit
Civil Szolgáltató Központ vezető

Új fogorvos Jászfényszarun

Kevesen tudják, hogy Dr. Kakas Tünde, aki Dr. Csábi László mellett töltötte a gyakorlati idejét és ismerkedett a jászfényszarui betegekkel, február 1-ig átvette az I. számú fogászati körzetet és önálló fogorvosi tevékenységet folytat.

– Sokan szeretnék többet tudni rólad!

Mint sokan tudják, pusztamonostorról származom és jelenleg is ott lakom. Édesanyám a pusztamonostori óvoda élelmészvezetője, édesapám roncsolásmentes anyagvizsgáló. Két testvérem van, egy nővérem és egy bátyám, akiknek a szüleiemen kívül is nagyon sokat köszönhetek. A tanulmányaimat 14 éves koromig a helyi óvodában és általános iskolában végeztem. Mivel 4 éves korom óta állatorvosnak készültem, a gimnázium kiválasztásában is ez a cél vezérelt. Egy jól sikerült matematika versenynek köszönhetően felvételi nélkül kerültem be a szolnoki Verseyhgy Ferenc Gimnázium természettudományi tagozatára.

– Mikor döntötted el, hogy mégis fogorvos leszel?

Harmadéves gimnazista koromban, amikor rádőbentem, hogy az állatorvosi egyetemre csak kémia felvétellel lehet bekerülni és én már 3 éve kimeltem tanultam a fizikát, ami az egyik kedvenc tantárgyam volt és semmiképpen nem akartam ott hagyni a fakultációt. Ennek a döntésnek a későbbiekben meg is lett az eredménye, mivel elsőre felvettek a Szegedi Tudományegyetem Fogorvostudományi Karára, a második legjobb eredménnyel.

– Milyenek voltak az egyetemi évek?

Az első évek kicsit nehezebbek voltak, sokat kellett tanulni. A harmadik év után egy évet a szegedi szájsebészeten és fogszabályozáson dolgoztam asszisztensként, ami nagyon hasznos volt. Ezeket az ismereteket, gyakorlatokat mind a mai napig s a jövőben is használni fogom. Ebben az időszakban számos jó kapcsolatot alakítottam ki.

– Milyen gyakorlati képzést kaptatok az egyetemi évek alatt?

Negyedik évig tanlaborban dolgoztunk, majd a

negyedik évtől kezdődően a hét első négy napjában a klinika különböző osztályain dolgoztunk párban. Ez azt jelentette, hogy egymásnak asszisztáltunk, így a fogászat mindkét oldalát alaposan megismer-tük. Minden munkafázist az oktatóink szigorú szakmai felügyelete mellett végeztünk.

– Szeretted a sportot? (A háttérben a televízió a kézilabda világbajnokságot közvetíti.)

Igen, nagyon. Lényegében mindent, de különösen nagy kedvenceim a tenisz, a műkorcsolya, a kézilabda, a foci, a vízilabda és a Forma-1.

– Beszélj terveidről!

Az iskola fogászzal szeretnék kiemeltebben foglalkozni. A szűrések során bebizonyosodott, hogy ezen a téren lenne még mit fejleszteni. Ezen kívül a fogszabályozás is nagyon érdekel. Már a gyerekek fogai is nagyon rossz állapotban vannak.

– Mi lehet ennek az oka?

Elsősorban a rossz étkezési és higiénés szokásokat okolnám, valamint, hogy sokszor még a szülők sincsenek tisztában azzal, hogy azok a hátsó maradógok már 6 éves kor magasságában előbúj-

nak és ezeket még tejfoggként kezelik. Ebből következően nagyon sok gyerek veszíti el idő előtt ezeket a fogakat.

– Hogy fogsz rendelni?

Minden nap fogok rendelni: hétfőn és pénteken reggel 8-tól 13 óráig, szerdán iskolafogászat, kedden és csütörtökön délután 13-tól 18 óráig. Szombaton szeretnék magánrendelést folytatni (bejelentkezés alapján).

A rendeléseken nagy segítségemre van az asszisztensem, Majzikné Kovács Bernadett, aki helyi lakos és szinte mindenkit ismer. Szeretnék, ha mindenki bizalommal fordulna hozzánk, mi megpróbálunk minden tudásunkkal segíteni és ezt a bizalmat kiérdemelni.

– Köszönjük szépen a beszélgetést és a munkához sok sikert kívánunk.

A beszélgetést lejegyezte
Dr. Palencsár Csaba és Palencsár Erzsébet

Fotó: Pető István

Ügyeljünk rájuk közösen!

Lassan tarthatatlanná válik a helyzet a gyermekorvosi ügyeleteken – sok szülő minimális egészségügyi ismeretekkel sem rendelkezik, mégis egyre gyakrabban agresszíven, perrel fenyegetőzve követel orvost akkor is, ha egyszerű lázcsillapításról vagy apró kiütésekről van szó.

Nem tudják az aggódó szülők, hogy mikor érdemes, mikor lehet, mikor kell igénybe venni a gyermekorvosi ügyeletet.

A szülők szinte azonnal orvost kérnek. Ennek a követelménynek azonban az ügyeletes orvosok nem tudnak eleget tenni, és nem is szabad, hogy eleget tegyenek, mivel, ha kimennek egy 38 fokos lázzal küzdő beteghez, akkor adott esetben egy eszméletlen gyermekhez nem jutnak el időben.

A Házi Gyermekorvosok Egyesülete a Gyermekégeszségügyi Intézetrel közösen kiadott egy, az intézet honlapján olvasható protokollt. Mentőt akkor kell hívni, ha eszméletvesztés, görcsállapot, súlyos nehézlégzés, fulladás, félrenyelés történt. A sérülések nem hozzájuk tartoznak, mivel belgyógyászati ügyeletről van szó.

Az ügyelethez akkor kell mindenképpen fordulni, ha a gyerekek csillapíthatatlanul magas a láza, súlyos asztmás rohama van, légzőskimaradással küzd.

Például kisebb csalánkiütéssel, köhögéssel, otthon elvégzendő lázcsillapítással felesleges az ügyeletet hívni.

Mikor forduljunk sürgősséggel gyermekgyógyászati ellátáshoz, ügyelethez?

Az Országos Gyermekégeszségügyi Intézet és a Házi Gyermekorvosok Országos Egyesületének ajánlása:

1 Milyen esetekben forduljanak mentőhöz illetve orvosi ügyelethez?

A csecsemők és kisgyermekek állapota rövid idő alatt változhat, súlyosbodhat, ezért ha gyermekénél az alábbi aggasztó tüneteket tapasztalja, kérjen mielőbb segítséget!

2 A mentőket riassza és kezdje meg az elsősegélynyújtást!

Mentők: 104.

- **Ha a gyermek nem vesz levegőt, eszméletlen, pulzusa nem tapintható.**
- **Egyes légzésvizsgálatok esetén:** nehézlégzés, fulladás, leszűrkülés, elkülés, ugató köhögési rohammal kísért nehéz, húzó belégzés, hirtelen bekövetkező rekedtség kínzó légszomjjal, hirtelen kialakuló heves mellkasi fájdalom.
- **Sérülések, balesetek esetén:** láthatóan súlyos sérülés, észlelhető csonttörés, magasból leesés, nagy vérzés, vérvesztés, eszméletvesztéses fej-sérülés, égés, forrázás, fagyás, kihűlés, vízbefulladás, mérgezés, idegentest félrenyelése, áramütés, vagy ezek gyanúja, állat súlyos harapása, kígyó marása.
- **Idegrendszeri tünetek esetén:** eszméletlenség, eszméletzavar, eszméletzavarral járó izomrángatózások, feltűnő aluszékonyság, szokatlan heves nyugtalanság, merev tarkó, csillapíthatatlan fejfájás, erős kínzó szédülés, hirtelen látászavar, kettős látás, öngyilkossági kísérlet.

3 Ügyelethez forduljon elsősorban!

- **Egyes lázas állapotok esetén:** láz 3 hónaposnál fiatalabb csecsemőnél, szabályos lázcsillapítás ellenére sem enyhülő magas láz, láz súlyos, elesett állapottal.
- **Egyes légúti tünetek esetén:** kínzó, nem csillapodó köhögés, nehezített ugató köhögés, sípoló nehézlégzés, légúti betegségben hirtelen rosszabbodás, fájdalomcsillapítás ellenére is fennálló kínzó fejfájás.
- **Hasi tünetek esetén:** csillapíthatatlan görcsös hasfájás, kínzó haspuffadás, szelek elakadása, súlyos, ismétlődő hányás, hasmenés (kiszáradásra utal ha több órája száraz a pelenka), csecsemőnél véres széklet, erős alhasi fájdalom, erős nőgyógyászati vérzés, a here fájdalmas duzzanata esetén.
- **Vizeletürítési zavarok esetén:** vizeletürítés több, mint 12 órási hiánya, gyakori fájdalmas vizelés lázzal, véres vizelet nagy hasi fájdalommal.
- **Veszélyes allergiás állapot esetén:** hirtelen bekövetkező, rekedtséggel járó nehezített belégzés, rovarcsípés kifejezett fej/nyak és szemhéj duzzanattal, nagy testfelületre kiterjedő csalánkiütés.
- **Egyes bőrtünetek esetén:** terjedő bőrvérzések, sárgaság, kiterjedt bőrkütiések lázzal.
- **Szociális sürgősség esetén:** ha a gyermeket felügyelet nélkül hagyják, elhanyagolás, bántalmazás jelei vannak.

4 Indokolatlannak tekinthető az ügyelethez fordulás, ha a gyermeknek:

- enyhe náthája, kevés köhögése, csak hőemelkedése van, vagy láza csillapítható,
- kevés, nem terjedő kiütése van, általános állapota jó, kullancsot kell kivenni,
- hasmenése, nem ismétlődő hányása, székrekedése van jó állapot mellett,
- receptúrás: a szokásos tápszere, állandó gyógyszere elfogyott,
- igazolás közösségbe, táborozáshoz, sportoláshoz.

Ügyeljünk a gyermekekre közösen, mi orvosok és önök, szülők, hogy mindenki a neki szükséges segítséget még idejében megkaphassa!

drka

Pipafüst

Közéleti Civil Hírmondó

Kiadja:
Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság
Felelős kiadó:
Kovács Béláné Pető Magdolna
Szerkesztőség:
5126 Jászfényszaru, Füst Sándor u. 1.
Fax: (57) 422-527 · E-mail: info@bedekovich.hu

Szerkesztőbizottság elnöke:
Dr. Palencsár Csaba

Készítette: az Új Berea Kft.
Tel.: 455-9080, fax: 455-9081
e-mail: ujbera.kft@chello.hu

Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója
ISSN 1789-6304

A lap megjelenését támogatja:

Szociális és
Munkaügyi
Minisztérium

Nemzeti Civil
Alapprogram

VEGA-TEST-Allergia és Candida-gomba szűrés lesz a Művelődési Házban

2009. március 28-án (szombaton)
9 órától.

A vizsgálat során több mint 600 anyagról állapíthatjuk meg fél órán belül, hogy felelős-e az ismert vagy esetleg ismeretlen eredetű allergiás tünetekért.

A vizsgálati módszer nem tűszúrás alkalmaz, hanem speciális, a kézen található akupunktúrás pontok elektromos potenciálváltozását méri érzékelő elektróda segítségével.

A páciens sem kényelmetlenségnek, sem fájdalomnak, sem fertőzésveszélynek nincs kitéve.

A vizsgálat díja: 5000Ft/ fő

A vizsgálatra a 422-268-as telefonszámon várjuk a jelentkezéseket a Védőnői Szolgálat munkatársainál, minden de. 8-10 óra között.

Védőnői Szolgálat

Az öregség nem lemondás

Beszélgetés Vigné Zsámboki Ildikóval, Jászfényszaru Város Önkormányzata, Szociális Iroda ügyintézőjével

Az öregség nem lemondás, hanem felülemelkedés az életnek olyan magaslatára, ahonnan minden érthetőbbnek, igazabbnak, szebbnek látszik. (Marcus Aurelius)

A születéskor várható átlagos életkor növekedése az idősokorúak számának emelkedése világszerte. Az évek előrehaladásával változik az idősokorúak biológiai, pszichoszociális helyzete, nőnek az idősokorúak elátásával kapcsolatos problémák. Egy társadalom fejlettségét jól mutatja, hogyan tud gondoskodni az időseiről, hogyan kompenzálja negatív életérzésüket, hogy csak addig voltak fontosak, amíg a nemzeti jövedelemtermelés aktív közreműködői voltak.

Jász-Nagykunszolgok Megyei Idősügyi Tanács pályázati felhívást tett közzé „Idősbarát Önkormányzat” kitüntető cím elnyerésére a települési önkormányzatok részére. A JNSZM Közgyűlés a városi kategóriában Jászfényszaru városnak ítélte az Idősbarát Önkormányzat címet. 2008 november 12-én a Szociális munka napján került sor az emléktáblák átadására és a 100 000 Ft-os pénzügyi támogatás átadására, melyet Kiss Jánosné, a Gondozási Központ vezetője vett át. A pályázat Vigné Zsámboki Ildikó és Kiss Jánosné közreműködésével készült el.

A pályázat összegzése

A lakosság demográfiai helyzete: Jászfényszaru demográfiai jellemzői nem térnek el az országos folyamatoktól. Folytatódik a népesség elöregedése, a gyermekek és fiatal felnőttek népességben belüli arányának csökkenése. A város demográfiai folyamatait a házasságkötések számának növekedése, az elveszületések számának csökkenése, a halálozások számának növekedése jellemzi.

Az önkormányzat által képviselt lakosság száma: 5827 fő.

Ebből 60 éven felüliek: 1343 fő

75 éven felüliek: 460 fő

Idős lakosság aránya: 23%

Özvegy: 38,2%

Az önkormányzat szociális intézménye Jászfényszaru Város Gondozási Központja. Az Idősokorúak Gondozóháza 15 fővel mű-

ködi, házi segítségnyújtásban 50 fő részesül, étkeztetésben 80 fő. A felügyeletre, segítségre szoruló idősokorúak ápolását 67 család tudja vállalni, akik ápolási díjban részesülnek.

Az önkormányzat fontosnak tartja az idős emberek életminőségének javítását az öregedés folyamatában. Időspolitikáját az Európai Unió időspolitikáját szem előtt tartva alakítja ki. Az Európai Unió idős politikája több alappilléren építkezik:

Egészség:

Idősbarát, biztonságos környezet megteremtése az idősokorú foglalkozásból származó terhek, krónikus betegségek és korai halálozás megelőzésére, csökkentésére. Szűrővizsgálatok terjesztésével, gyógyszeres kezelésekkel az egészségvédelmi faktorok növelése és kockázatok csökkentése. Jó minőségű idősbarát, megfizethető és elérhető egészségügyi és szociális szolgáltatások folyamatos megteremtése. Gondozók és ápolók folyamatos képzése.

Biztonság:

Az emberek szociális, anyagi és létezési biztonságának megteremtése, hogy ezáltal növeljék biztonságukat, megőrizhessék emberi méltóságukat. Az idősokorú különböző csoportjain belül az egyenlőtlenségek csökkentése.

Társadalmi részvétel:

Felismerni és elősegíteni az emberek gazdasági fejlődésében és a formális és nem formális munkában önkéntességben való részvételét minden életszakaszban, személyes szükségleteiknek, igényeiknek megfelelően. Elősegíteni, hogy az emberek az idősodás folyamatában teljes jogúan vehessenek részt a családi közösségi életben.

Az önkormányzat minden évben figyelemmel kíséri az idősokorúakat, ezen belül a nyugdíjasok szociális és jövedelmi helyzetét. Központi helyen szerepel az idősokorúak helyzetének, szükségleteinek feltárása.

Ezekből kiindulva határozta meg az önkormányzat az idősügyi koncepciójának alapelveit.

- Az idős ember minél tovább maradjon otthonában.

- Amennyiben segítségre szorul, szük-

ségeik megfelelő ellátásban részesüljen.

- A szociális ellátó rendszer középpontjában az igénybevevő és a családja áll.

- Minden állampolgár részére biztosítja az egyes szociális szolgáltatásokhoz az egyenlő hozzáférés lehetőségét az egyéni rászorultságnak megfelelően.

- Értelmet adni az idősokorúknak abban az esetben is, ha azokat egy intézmény falai között kell leélnie.

- Biztosítani, elősegíteni az idősokorú önszerveződését,

- Az idősellátás nem lehet kizárólag önkormányzati feladat, civil szervezetek, egyházak összehangolt tevékenysége, az idős ember aktív bevonásával kell, hogy történjen.

- Biztosítani az idősokorú számára a korábban megszerzett identitás megőrzését.

K-né: A pályázati anyag rövid összefoglalóján túl érdemes megismerkedni Vigné Zsámboki Ildikóval, mint az alkotók egyikével is.

K-né: *Mióta dolgozol a szociális területen?*

Vigné Zs. I.: 1992. év július 01. napjától dolgozom a Polgármesteri Hivatalnál, 1993. év óta foglalkozom – immáron 16 éve – a szociális ügyekkel, a felmerülő szociális problémákkal. Ujvári Sándorné helyére kerültem, aki a betegsége miatt ment el nyugdíjba. Nagyon sokat köszönhetek neki, sokat tanultam tőle. A szociális pénzügyi és természetbeni ellátások nagy részével foglalkozom: az átmeneti segély, temetési segély, köztemetés, lakásfenntartási támogatás, ápolási díj, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság kérelmekkel. A legtöbb kérelem elbírálása és a kérelmekben a döntés meghozatala az Önkormányzat Egészségügyi, Szociális, Idősügyi Bizottság hatásköre, feladata, akikkel szoros kapcsolatban állok a munkám során. Velük szervezzük már egy évtizede az Idősokorúak esztétikáját decemberben, amely az idősokorúknak, nyugdíjasoknak szól.

Fotó: Kovács Béláné Peto Magdolna

K-né: *Milyen a személyes attitűdöd az idősokorúakkal kapcsolatban?*

Vigné Zs. I.: A munkám során arra törekedtem, hogy soha ne kényszerből, hanem szívből végezzem a rám bízott feladatokat, az emberekkel való foglalkozást. Szívemhez közel állnak az idősokorúak. Nagyon hálás vagyok velük, értük tenni. Anyagi segítségen kívül, melyet az önkormányzat tanúsít (a 75 éven felüliek évek óta karácsonyi pénzügyi segítséget kapnak, pl. 2008. évben 492 fő/3000 Ft) az erkölcsi támogatás, megbecsülés, az idősokorú véleményének kikérése, elfogadása is nagyon fontos, s az is, hogy érezzék, figyelünk rájuk, törődünk velük. Számomra megdöbbentő az, hogy egy beteg, idős ember mellett nincs családtag, senki nem áll mellette. Minden idősokorú embernek joga van méltósággal megélni a saját idősokorát. Nekünk, s a Gondozási Központnak nagy feladat, hogy észleljük a problémát és időben ott legyen a segítség.

K-né: *Az Idősbarát Önkormányzati Díj elnyerése többek között a te munkádnak is köszönhető, hiszen egyike vagy a pályázatíróknak.*

Vigné Zs. I.: Nagyon örültem a díj elnyerésének, hiszen úgy gondolom, a lehető legjobb helyre került, hiszen a mi önkormányzatunk tényleg évek óta fáradozik és tesz az idősokorúakért. Mindezt a pályázatban is megfogalmaztuk. Ez a díj azonban arra kötelez mindinkább bennünket, fiatalabb nemzedéket, hogy mindent elkövessünk annak érdekében, hogy a mi idősokorúink továbbra is otthonosan érezzék magukat a településünkön, tájékozottak legyenek a tervekről, a település életéről, kikérjük véleményüket, és segítséget kapjanak ügyeik intézésében, szükségleteik kielégítésében. Úgy gondolom, hogy az idősokorú megbecsülésének alapja az emberi méltóság, autonómia mindenkinek felett álló tiszteletben tartása.

K-né: *Kérésedre egy általad választott Seneca idézettel – amit igyekszel betartani – szeretném zárni az interjút: „Úgy járd az utad, hogy életed példa lehessen! Hogy tisztességgel ejthessék ki a nevedet! Úgy élj, hogy alakítsd ezt a rossz világot! Ráfér az, mert az akárhogy is jobbul, jobb lesz azáltal, hogy önmagadat is hozzáadod!”*

Személyes meggyőződés, hogy ezt a célt csak az idősokorúkkal lehet elérni.

Lejegyezte:

Kaszainé Ocskó Györgyi

Fotós alkotótábor Balatonszepezden

A Bedekovich Népfőiskola fotóműhelyének tagjai 2009. február első hétvégéjén a Balaton mellett töltötték. A cél a téli Balaton fotózása volt. Részben sikerült is téli pillanatokat elkapni, illetve már tavaszi képeket is készíthettünk. A hétvége prog-

ramja intenzív és sokoldalú volt, hiszen gyakorlatban és elméletben egyaránt gazdagodtunk. Pénteken végigjártuk a szepezdi partot, ahol a balatoni jégtörés nyomait fotóztuk, gyönyörű fények játéka közben. Szombaton Szentbékfálra és Salföld volt

szor, sajnos délután a borulás és az eső közbeszólt, így a fotózás nem volt annyira sikeres. A fennmaradó időben elméleti dolgokkal is foglalkoztunk: a photoshop rejtelemiről és a fotógépek történetéről hallgattunk meg egy-egy előadást. A hétvége tanulságos, kimerítő és produktív is volt egyben. Elmondható, hogy mindenki mást és másképp látott a saját gépén, lencsésén keresztül. Már látszik a képeken, hogy kinek mi az erőssége, fő témája, amelyhez folyton visszatér. Sokféleképpen, más-más szempontból láttuk a Balatont és a Balaton felvidéket.

Az alkotóműhely munkája fényképválogatással folytatódott március 1-jén a Rimóczi-kastélyban, illetve a további hosszú távú programok megbeszélésével. A társaság immár összetartó csoporttá alakult, figyelemmel és törődéssel kísérik egymás munkáját. A folyamatos inspirációt, szeretetet, odafigyelést Samuné Tüsor Marika biztosítja nekünk, nem hagyva a további lemorzsolódást, újabb és újabb ötletekkel állva elő. A következő találkozásig mindenkinél jó fotózást kívánok!

Nagy Ildikó

Fotó: Tóth Péter

„A jóra törekedjete minden ember előtt”

Amikor az elmúlt év végén, már karácsonyi hangulatban, a szeretet szövö át az emberek gondolatait, megrongálták a templom díszvilágítását. Akkor úgy véltem, hogy a méccsével való dobálódzás egy lehet a balul elsült gyerekcsínyek közül, ami ettől még ugyanúgy sajnálatos, de talán aki megtévedt és elkövette azt, azóta már megbánta tettét.

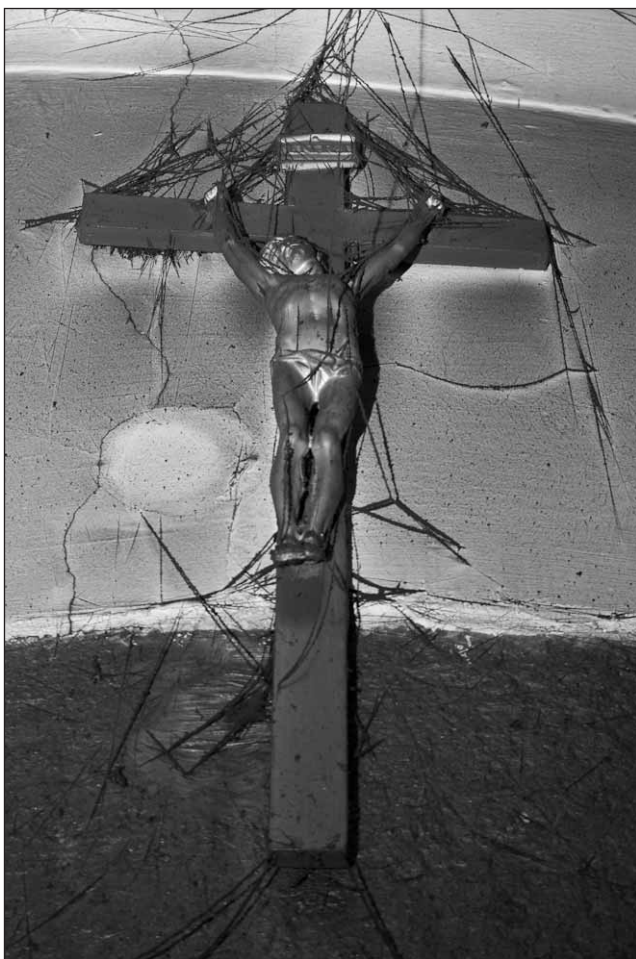
Új évet írunk, mondják, ez a válság éve, a gazdasági válságé. Ez nagy baj, mert az emberek megélhetése, munkahelye kerül veszélybe. Az ország problémája az emberek problémája is egyben, de az emberek problémája az országé is? A sajtó újabb és újabb vagyon és személy elleni bűncselekményekről ír, ami már erkölcsi válságot is sejtet. Talán máshol és hozzánk ez nem jut el, bizakodtunk, de nem így lett. Itt is meg kellett érnünk azt, amit valljuk be, titkon reméltünk, hogy miniket elkerül. A köz értéke, kincse ellen tettek meg gondolatlan vagy szándékos elkövetők.

Nézzük a rendőrségi adatszolgáltatást:

„2009. február 20-án bejelentést tettek a Jászberényi Rendőrkapitányság, Jászfényszaru Rendőrőrsére, miszerint a helyi Római Katolikus Templom Szent Kereszt Plébániát megrongálták.

A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy ismeretlen tettes a Plébánia templomában, az előtérben, a feszületen lévő hungarocel táblát meggyújtotta.

A Jászberényi Tűzoltóság tűzvizsgálója megállapította, hogy a tűzokozás szándékos volt.

Fotó: Pető István

nik. A prófétálások véget érnek, a nyelvek megszűnnek, a tudomány elenyészik. Most tehát megmarad a hit, a remény, a szeretet, ez a három; de ezek közül legnagyobb a szeretet.

Köszönettel tartozom Csöke György esperes plébánosnak, akivel beszélgethettem és Budai Orsolya r. hadnagynak, a Jászberényi Rendőrkapitányság sajtóreferensének, aki készségesen segített a tények leírásában.

Baranyi József

A rongálási kár megállapítás alatt. A Jászberényi Rendőrkapitányság az ügyben eljárást indított rongálás miatt.”

Lehetne még hosszú sorokon keresztül elemezni, hogy mi vezetett ide, miért történhetett meg ez, de ez nem az én tisztem. A rendőrség végzi a munkáját, reményeink szerint eredményesen. Az elkövető vagy elkövetők megkapják majd méltó büntetésüket. A mi feladatunk más. A rossz ellen küzdeni kell, meg kell előzni azt a jóval. A rosszat a jó győzi le. Segíteniünk kell egymást, azt is aki gyenge, mert együtt lehetünk igazán erősek, eredményesek. Láttatni kell a jó példát, tanítani, hogy minden ember érezze, megismerje a helyes irányt.

„A legkiválóbb út a szeretet”

A templomunk ajtaja mindenki előtt nyitva áll, és maradjon is ez mindig így, legyen az hívó vagy kevésbé az. Az embereknek szüksége van Istenre.

A Biblia soraival zárom az írástom reménykedve abban, hogy aki majd olvassa, elgondolkodik, megéri és próbálja követni e szavakat.

„A szeretet soha meg nem szű-

Hívom a családokat

A házasság tartós életszövetség

Változó világunkban sok minden átalakul, megújul, vagy eltűnik. Az azonban, hogy megjelentek olyan társkapcsolatok, amelyeket korábban a társadalom nem ismert el, nem jelenti azt, hogy ezeket újfajta családmodelleknek tekinthetjük. Mindaz, ami eltér az eredeti modelltől, melyben egy férfi és egy nő életre szóló, szabad és kölcsönös önelajándékozásából termékeny közösség jön létre, csorbítja társadalmi hatékonyságát és akadályozza az egyének kiteljesedését. A kölcsönösség azonban nem vezethet sem a nemek különbözőségének tagadásához, sem az egyik, vagy másik nem szerepének túlértékeléséhez.

A hideg téli napokon megdöbbenő látványt nyújtanak a város utcáin a hajléktalanok. Tétlenül és cél nélkül dideregnek, nincs hova hazamenniük, senki sem várja őket, hogy élményeiket, gondolataikat és örömeiket megoszthassák velük. Vajon azoknak, akik jólöltözöttek elsiettek mellettük, mind van igazi otthonuk? Biztosak lehetnek-e abban, hogy szerető emberek várják őket, hogy feltárhassák érzelmeiket, hogy vannak, akik meghallgatják őket, akiknek elmondhatják, mi foglalkoztatja őket? És ha ma van is ilyen hajlékuk, bízhatnak-e abban, hogy ez most már mindig így lesz, hogy otthonuk élethossziglan osztályrészük lesz? El vannak-e ők maguk úgy köteleződve, hogy bármilyen körülmények között számíthatnak rájuk azok, akik most szeretettel várják haza őket?

Amikor két ember kimondja az „igent”, életük új távlatot nyer. Nem egymásnak, hanem egymásra mondanak igent, arra, hogy gondolataik középpontja mostantól már nem az „én”, hanem a „mi”. Akik a

házasságban véglegesen elköteleződnek egymás mellett, azoknak a kapcsolatát nem ingathatja meg sem gazdagság vagy szegénység, sem hatalom vagy karrier, sem betegség vagy életkor. Eleve kudarcra van ítélve az a házasság, amelyet a házassulandók feltételekhez kötött szerződéses viszonyra fognak fel, és nem két személy közötti végleges egybefonódásnak, a másik boldoggá tételére kötött szövetségnek. „Két önzés titkos párbaja / Minden egyéb; / Én többet kérek: azt, hogy a / Sorsomnak alkatrésze légy.” (Szabó Lőrinc: Semmiért egészen) Az ilyen házasságból kibontakozó család otthona lesz azután az a békés, meleg hajlék, ahová jó hazatérni, ahol a nap feszültségei feloldódnak, ahonnan élet és boldogság fakad.

Mit tudtok tenni a rokoni, baráti körben jelenlévő „lelki hajléktalanokért”? Mi jellemzi az igazi otthonot? Milyen többletet jelent a szövetség a szerződéshez képest?

Modern korunk nagy tévedése, hogy egy-egy házasság sikertelenségéért magát a házasság intézményét okolják. A kudarcos házasságban élők szívesen elfogadják ezt a nézetet, hiszen így elhárítják maguktól a felelősséget, nem ők hibáztak el valamit, hanem egy rossz intézmény hibájának kárvalottai. Azt tanácsolják: ne ragaszkodjunk az „elavult” családmodellhez, ha nem jól érezzük magunkat jelenlegi családi körülményeink között, váltsunk bátran, annyi új lehetőség kínálkozik.

Arról már kevés szó esik, hogy egy-egy család felbomlása nem csupán a férj vagy a feleség szabadulását jelenti megunt kapcsolatától, hanem szenvedést és bizonytalanságot jelent minden érintettnek, legfőképpen a gyerekeknek. Életre szóló sérülé-

sek ezek, amelyek megnehezítik a későbbi párválasztást és elköteleződést.

Valamennyi „új” családmodell az individualista szemlélet jegyeit hordozza magán: azt teszem, ami nekem jó, ami most érdekeimet szolgálja. Ezek az életformák tovább mélyítik a házasság és a család „váltságát”, általuk fokozódik a társadalom szétesettség és atomizálódása. Az életet, a jövőt azonban csak az a családmodell szolgálja, amely egy férfi és egy nő életre szóló, szabad és kölcsönös önelajándékozására épül.

Sok esetben az érintettek önhibájukon kívül kerültek segítségre szoruló helyzetbe. Ha egy fiatal, kisgyerekes apa vagy anya megözvegyül, szükség van a pótszülőre; ha egy házaspárnak nem lehet saját gyereke, örökbe fogadhat több gyereket, akik nem vér szerinti testvérek, mégis egy családot alkotnak. Azok is segítségre szorulnak azonban, akik eltévesztették a helyes irányt, ahogy mondani szokták: elrontották a házasságukat. A sérült és csonka családokban nagy a veszélye, hogy a gyerekek is sérülnek, és segítség nélkül képtelenek lesznek egészséges családi életre. Óértük is felelős az egyházi és a világi közösség. Különös gonddal forduljunk az elvált és újránházassodott párok felé. Gyakori, hogy ők vágyanak a boldog családi életre, előző házasságuk kudarcából tanulni szeretnének, és szeretnék gyerekeiket megóvni a hasonló kudarcoktól. Közeledjünk hozzájuk szeretettel, nyújtsunk nekik segítséget, fogadjuk be őket közösségeinkbe.

Bíró László

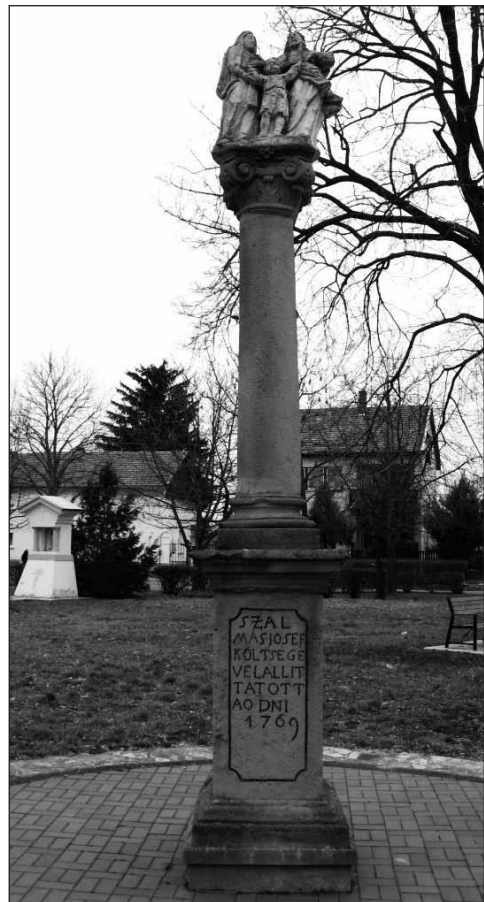
az MKPK családfelügyelő Püspöke
a Magyar Katolikus Családegyesület
elnöke

A Szentcsalád szobor

Városunk második legrégebbi műemléke a Templomkertben a templom északi oldala mellett látható mészkből faragott Szentcsalád szobor. A szobor egyedi művészi megjelenése miatt műemléki védetség alatt áll.

A műalkotáshoz szorosan kapcsolódnak az 1700-as évek közepe táján Fényszarun jelentős, jómódú családként számon tartott redemptus Szalmások, kik közül többen az akkori község legmagasabb tisztségét, a főbírói hivatalt töltötték be. Azonban a család rejtélyes módon még a XVIII. század végén eltűnik a település életéből. (Valószínűleg kihaltak.)

A Szentcsalád szobrot a család egyik tagja, Szalmás József állíttatta 1769-ben. Sajnos ez idáig nem derült ki, hogy milyen célból állíttatta a szobrot. (Elképzelhető, hogy fogadalomból vagy hálából készíttethette.) A szobrot faragó mester nevét sem ismerjük, hiszen e korban a művészek csak igen ritkán jelölték kézjegyüket munkáikon. Az egyszerű álló téglatest talapzaton található felirat mai helyesírással így hangzik: Szalmás József költségével állíttatott az Úr 1769. évében (Anno Domini). A talapzatra állított korinthoszi oszlop tetején láthatjuk a Szentcsalád szobrát. Középen a gyermek Jézus Krisztus látható, aki szülei kezét fogja jobb oldalán Szűz Máriával, balján pedig Szent Józseffel.

Ma a szobor környéke szépen rendezett, díszkővel van burkolva, sőt, a műemlék előtti márványtáblán a szobor neve is fel van tüntetve. Bár a szobor jó állapotban látható, az idők folyamán a mészkből több helyen megsérült, ezért célszerű lenne a műemléket restauráltatni, hogy ismét teljes szépségében pompázhasson.

Az eredeti felirat:

SZAL
MÁS IOSEF
KÖLTSÉGÉ
VEL ALLIT
TATOTT
AO DNI
1769

Farkas Kristóf Vince

Társadalmi párbeszéd – a jó kormányzás elve

2. rész – A civilek szerepe egy új társadalmi szerződés megkötésében

Bizonyára a Kedves Olvasó is érzékeli, hogy a magyar társadalom egy új paradigmába lépett, alkalmazkodnia kell mint Európai Unió tagállamnak azokhoz a célkitűzésekhez, amelyeket az Európai Közösség kítűzött maga elé – nevezetesen – hogy e térség a világ legdinamikusabb és legversenyképesebb tudásalapú gazdaságává váljon, egy olyan gazdasággá, amelyet a növekedés, a társadalmi összetartás, a legszélesebb értelemben vett környezet tiszteltetben tartása és a teljes foglalkoztatottság jellemez.

Lehet mondani, hogy ezek a célok, a vágyak, de mind ez nem valósítható meg a civil társadalom bevonása és támogatása nélkül.

A globális válság drámai lendületet adott a helyzet újragondolásának. A társadalmi feszültségek jelzik az össze-

tartozás, más szóval a társadalmi kohézió hiányát, esetlegességét.

Közösségi kezdeményezések nélkül nehéz lesz kilábalni ebből a helyzetből, s nagyon igaz erre a jelenlegi helyzetre is Seneca mondása:

„Semmilyen szél nem jó annak, aki nem tudja, milyen kikötőbe tart!”

Ennek a tisztázására segíthetnek bennünket az alábbi kérdések, amelyeket mind magunknak, mind helyi közösségeink tagjainak érdemes újra átgondolni:

- Ismered a hazádat, a tájat, ahová születted, ismered a faludat-városodat?
- Ismered értékeidet? Mit tartasz értéknek? Mi a legnagyobb érték?

– Alkalmos, méltó vagy a bizalomra? El tudsz fogadni másokat partnerként?

– Vannak válaszaid a kérdésekre, amelyek felmerülnek benned?

– Ha nem tudod a választ, kérted-e, kéred-e mások segítségével??

Az egyéni tudásokból rakodik(rakódhat) össze a közös, közösségi tudás.

Mindenkinek megvan tehát a saját személyes felelőssége a helyzet megismerésében és megváltoztatásában.

Marianne Williamson soraival kívánok ehhez jó munkát!
„Minden közösségnek vannak elvégzendő feladatai... és mindenki szívében benne lakozik az ehhez szükséges erő.”

Nagyné Kiss Mária

Rövid hírek, észrevételek

II. Civil Partner Börze megrendezésére kerül sor a jászberényi DMK Ifjúsági Házban (Bercsényi u. 1/A) 2009. március 28. (szombat) 10.00–14.00 óráig, ahol lehetőséget kapnak a Jászsági alapítványok, egyesületek bemutatkozásra. A Civil Tanácsadó Szolgálat konzultációt biztosít.

A Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság az NCA által kiírt pályázati felhívásokra pályázatokat készített és nyújtott be:

– Észak-alföldi regionális civil szervezetek működési támogatása
– „Régiós határokon átnyúló partnerség és a demokrácia erősítése a Jászságban” (NCA-ÖNSZ-09-A)

Jászfényszaru működési célú pályázatokat nyújtott be: FÉBE, IGLICE Folklor Kulturális Alapítvány, Jászfényszaru Város Sportegyesülete.

2009. augusztus 1-jén kerül megrendezésre a II. Tarlófesztivál. Ebben az évben is nyílt pályázati lehetőség a fesztivál költségeinek támogatására („Vidéki rendezvények, falunapok szervezésére”, FVM). Szintén a program anyagi finanszírozását szolgálta a Tempus Közalapítványhoz beadott „Testvérvárosi találkozók” c. pályázat. Mind a két pályázatot Jászfényszaru Város Önkormányzata nyújtotta be.

Jászfényszarui Általános Iskola, Művészetoktatási Intézmény és Szakképző Iskolában folyamatosan zajlik az integrációs, képességkibontakoztató felkészítő program a projektmenedzsment irányításával, az Oktador Bt. szakértői segítségével, a nevelésteület és a tanulók közreműködésével. A program célja a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek tanulási sikerességének javítása a nem hátrányos helyzetű közösségek körében. A programban együttműködő partnerek: civil szervezetek, CKÖ, Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat, Városi Óvoda. A projekt pályázati kiírás szerint 2008. 09. 01-től 2009. 06. 30-ig tart.

VNV projekt – mint „BEST PRACTICE”

A BLNT és a JNSZM Népfőiskolai Társaság „Vállalkozó nők a vidékért három megye, három régió határán” c. EU-s projektje a Gazdaságfejlesztő és Innováció Nonprofit Kft által készített Segítőháló 2007 jó gyakorlatok, foglalkoztatási és szociális projektek gyűjteményében szerepel.

Köszönjük, hogy az elmúlt évben személyi jövedelemadójuk 1%-ának felajánlásával támogatták szervezetünk céljait, munkáját. A több mint 15 éves szakmai múlttal rendelkező egyesületünk célja továbbra is segíteni a helyi közösségek szerveződését, információkhoz való hozzáférés lehetőségének bővítését, az európai értékek közvetítését az oktatás, képzés, tapasztalatszerzés révén. Amennyiben Ön is fontosnak tartja a fenti értékek közvetítését, kérjük támogassa személyi jövedelemadója 1%-ával a népfőiskola tevékenységét. Adószámunk: 18822197-1-16. Köszönjük a Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság elnöksége nevében

Kovács Béláné Pető Magdolna, elnök

A múlt iránt érdeklődők figyelmébe...

A XVI. évfolyamát kezdte a két havonként a Jász Múzeumért Alapítvány kiadásában és Hortiné dr. Bathó Edit szerkesztésében megjelenő **REDEMPTIO, a jász és kun települések honismereti lapja.**

A 24 oldalas színes kiadvány többségében a településekhez, a jászokhoz, kunokhoz kapcsolódó régébi és legújabb kutatások eredményeit publikálja, de a ma történt fontosabb honismereti és helytörténeti rendezvényekről, eseményekről is tudósít. A legtöbb lapszámban Jászfényszaruról is olvashatunk cikkeket. Az újság megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Szakkollégiumának támogatása és az olvasók előfizetése teszi lehetővé.

A REDEMPTIO terjesztését indulása óta Jászfényszarun a Fényszaruiak Baráti Egyesülete vállalta fel. Az újságot az előfizetőhöz önkéntes munkában Lukács Pál egyesületi tag jutatta el. **Az egyes lapszámok 300 Ft-ba kerülnek**, az évi előfizetési díj 1800 Ft. A fényszaruiak és innen elkerültek közül, akik ér-

deklődnek a páros hónapokban megjelenő kiadvány iránt, március 31-ig jelezzék levélben az egyesület címén (5126. Jászfényszaru, Fürst S. út 1.), e-mailben (feebe@freemail.hu) vagy közvetlenül Lukács Pálnak személyesen, telefonon (06-20-514-6377) vásárlási igényüket. A helyben lakóknak személyesen, az elszármazottaknak postán juttatjuk el a kiadványt.

Ízelítő válogatás a februári lapszám tartalmából: Kelta bepecsételt kerámiaóráról a Közép-Tisza vidéken; Felsőszentgyörgy eladományozása jászok számára; **Jászfényszaru leírása 1867-ben;** Barkó Nagy József takácsmester kézíratos könyve; Sírkert a jaszszószentgyörgyi temetőben; Öntöttvas műemlék keresztel Jásztelken; Szilveszter Petőfivel; Emlékezés a doni katasztrófára; Néphagyományok ápolása az óvodában; Téli étkek Jákóhalmán és több más érdekes cikk várja olvasóit. Legyen Ön is rendszeres olvasója a jászok, kunok szakmai lapjának!

Tóth Tibor

„Be kell csukni a kiskapukat”

Nem lett több a visszaélés – állítja a civilek szakértője

A látszat csal. Nagy Ádám közgazdász-politológus, a Nemzeti Civil Alapprogram (NCA) tanácsának nemrégiben megválasztott elnöke szerint a nagy nyilvánosságot kapott botrányok alapján tévedés arra következtetni, hogy az alapítványok és az egyesületek körül nőtt a visszaélések száma. Igaz, ami van, az sem kevés.

Néhányan a civil szektor kutatói közül végeztek egy kísérletet. Megírták egy alapítvány bejegyzési kérelmét, majd szó szerint ugyanazt a szöveget benyújtották a fővárosi és az összes megyei bírósághoz. Az eredmény: három bíróság elfogadta a kérelmet, kettő elutasította, tizenöt pedig – különböző indokokkal – visszaküldte hiánypótlásra.

Nagy Ádám, a Civil Szemle című folyóirat főszerkesztője, a Nemzeti Civil Alapprogram (NCA) tanácsának nemrégiben megválasztott elnöke ezzel a példával érzékelteti, hogy húsz évvel a rendszerváltás után módfelett idősezerű lenne felülvizsgálni a jogalkalmazási gyakorlatot és a jogszabályi környezetet. Az addig rendben van – folytatja –, hogy ma már 24 órán belül bejegyeznek egy gazdasági céget, az alapítványok esetében viszont akár hónapokig is elhúzódhat a procedura. És láthattuk: a bíróságok döntési mechanizmusa fölöttébb kiszámíthatatlan.

Az NCA az idén mintegy nyolc-, jövőre várhatóan megközelítőleg kilencmilliárd forint sorsáról rendelkezik. A tanács, amelynek Nagy Ádám az elnöke, a stratégiai irányítást végzi, a konkrét támogatásokról – pályázattal – az úgynevezett kollégiumok döntenek. Az újdonsült elnök szerint a civil alapprogram a magyar viszonyokhoz mérten átláthatóan és tisztességesen működik, de ez nem jelenti azt, hogy semminem kell változtatni. Hiába hoztak összeférhetetlenségi szabályokat és léptettek életbe különféle korlátozásokat, továbbra is érvényes: azok a szervezetek, amelyek képviselői bekerültek

valamelyik kollégiumba, jellemzően jóval több támogatást kapnak az átlagosnál.

Bár a kapcsolati hálókat nem mindig könnyű feltérképezni, Nagy Ádám elmondása szerint némelyik civil vezető valóságos „szervezetbokrát” épített maga köré. (Összességében így évi 30-40 millió forint is nyerhető az NCA-tól.)

Az NCA tanácsának elnöke hangsúlyozza: az ügyeskedők által kihasznált jogi kiskapukat be kell csukni. Ez nemcsak lehetősége, hanem kötelessége is a jogalkotóknak.

Alapítványokhoz és egyesületekhez kötődő pénzügyi botrányoktól hangos a sajtó, Nagy Ádám azonban nem hiszi, hogy a visszaélések száma nőtt volna az utóbbi években. Nagyságrendileg biztos, hogy nem. Az esetek nagy részének egyébként nincs köze a civil szektorra vonatkozó szabályokhoz. Olyan ez – mondja –, mint amikor a Zeneakadémiáról ellopják a zongorát. Az sem a kultúra finanszírozásának a kritikája, hanem sima bűnügy, ami a rendőrségre tartozik.

A magyarországi nonprofit szervezetek helyzetéről a Civil Szemle című folyóirat az idén is készített jelentést. Bíró Endre írása például a szektor jogi környezetével foglalkozik, Ligeti György az üzleti szférával ápolat kapcsolatokkal, Márkus Eszter a civil szervezetek megítélésével – a sajtó tükrében. Czibolya Ádám tanulmánya megállapítja: az elmúlt két évtizedben sok intézkedés történt, ami kedvező a civil szektornak, ugyanakkor jogos kérés az állam felé, hogy csak olyan mértékben támazzanak elvárásokat a civilekkel szemben, amilyen mértékben maguk is betartják vállalásaikat. Visszás például, hogy a pályázó esetenként csupán néhány napot kap hiánypótlásra, miközben az öt megillető támogatás kifizetése néha egy évet is késik.

Czene Gábor

Vidékfejlesztési pályázati tájékoztató

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program III. tengely négy jogcíme a Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesületéhez (LEADER HACCS) a meghosszabbított, 2009. január 12-i határidőig összesen 28 kérelem érkezett be:

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a turisztikai tevékenységek ösztönzéséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről jogcímen belül 8 kérelmet nyújtottak be, összesen mintegy 146,4 millió Ft összegben (érintett települések: Alattyán, Jászboldogháza, Jászfényszaru, Jászivány, Jászszentandrás). A tervezett projektek falusi szálláshelyek kialakítását, fejlesztését, turisztikai értékek hasznosítását, valamint táborok megvalósítását célozzák.

Mikrovállalkozások létrehozására és fejlesztésére nyújtandó támogatások részletes feltételeiről jogcímen belül 7 kérelmet nyújtottak be, összesen mintegy 200 millió Ft összegben (érintett települések: Jászdózsa, Jászfényszaru, Jászszentandrás, Jásztelek). Az elnyerendő támogatás által települések létrehozását, bővítését, felújítását, feldolgozókapacitás létrehozását, szórakoztatóközpontok kialakítását, illetve gyógyszerár eszközfejlesztését tervezik megvalósítani.

Falumegújításra és -fejlesztésre igénybe vehető támogatások részletes feltételeiről jogcímen belül 8 kérelmet nyújtottak be, összesen mintegy 204,8 millió Ft összegben (érintett települések: Alattyán, Jánoshida, Jászsószentgyörgy, Jászboldogháza, Jászdózsa, Jászfelsőszentgyörgy, Jászkáhalma, Jászládány). A támogatások segítségével a települések középületeit, közösségi tereit (faluház, közpark, parkoló, zöldfelület) kívánják fejleszteni.

A vidéki örökség megőrzéséhez igénybe vehető támogatások részletes feltételeiről jogcímen belül 5 kérelmet nyújtottak be, összesen mintegy 139,8 millió Ft összegben (érintett települések: Alattyán, Jászboldogháza, Jászdózsa, Jászkisér). A projekteken keresztül templomok felújítását, akadálymentesítését, valamint tájház és emlékház felújítását tervezik megvalósítani. Erre a

jogcíme benyújtott kérelmek közül egy visszalépés történt.

Négy kérelmező kívánja projektjét hátrányos településen (Jászivány, Jászkisér, Jászfelsőszentgyörgy és Jászládány) megvalósítani.

A Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesülete LEADER Helyi Akciócsoport munkaszervezete a rendelkezésre álló adatok alapján elvégezte az EMVA négy jogcíme beérkezett kérelmek értékelését. Az egyesület Döntéshozó Testülete 2009. január 23-án megtartott ülésén elfogadta az Előzetes Pontozási Jegyzőkönyvet, összeállította a jogcímenkénti támogatási rangsorokat és ezeket 2009. február 2-án megküldte az MVH területileg illetékes ki- rendeltségéhez.

A Döntéshozó Testület a pontozási jegyzőkönyvek alapján az 59/2008. (X. 31.) IH közlemény 2. számú mellékletének megfelelően, jogcímenként összeállította a kérelmek előzetes támogatási rangsorát, melyet megküldött az FMV Irányító Hatóság felé.

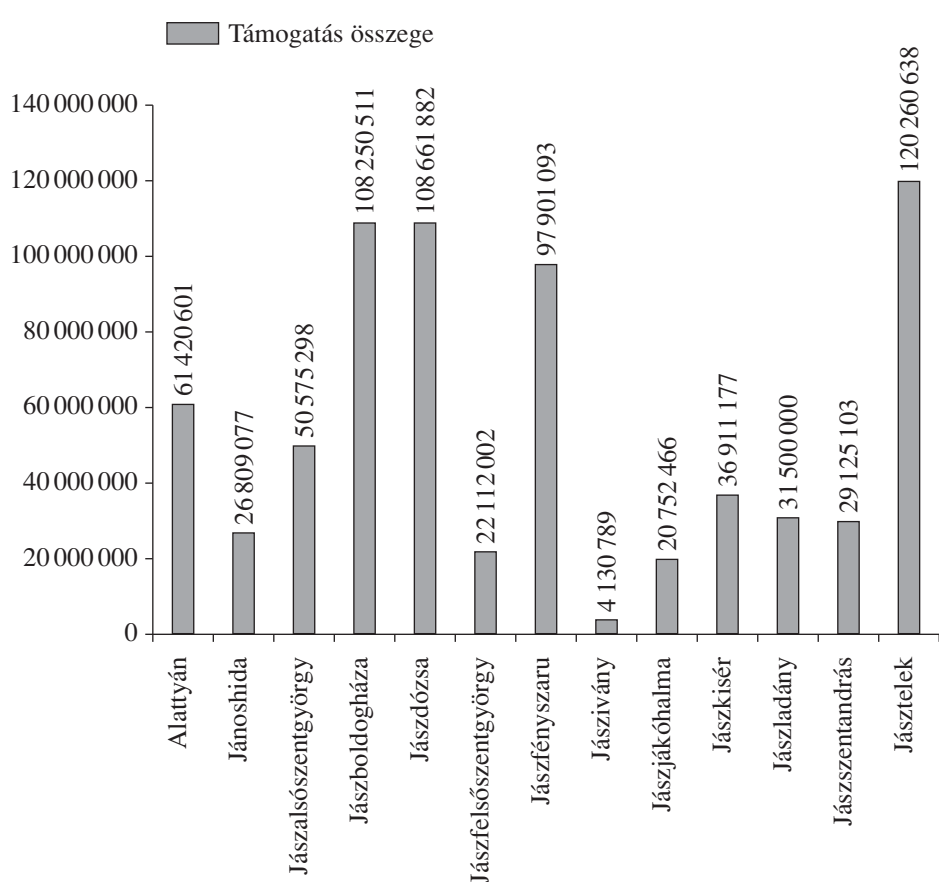
Ezt követően az MVH elvégzi a benyújtott kérelmek teljességi és adminisztratív ellenőrzést, így ellenőrzi a LEADER HACCS által megállapított pontszámokat is. Pontszámeltérés esetén a végső pontszám megállapítása az IH-n belül működő Forrásallokációs és Minőségi Projektek Kiválasztási Bizottság (a továbbiakban: FAB) feladata. A FAB a végső pontszám meghozatala érdekében egyeztetni jogosult a LEADER HACCS-csal, valamint MVH-val is.

Összességében elmondható, hogy a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium a kérelmekről szóló döntést a 96 LEADER akciócsoport segítségével hozza meg, mely várhatóan a benyújtás utolsó napjától számított 90 napon belül születik meg.

Amennyiben az MVH szerint szükséges a benyújtott anyagok hiánypótlása, ez az intervallum kitolódhat. A minisztérium várhatóan május végéig, június elejéig minden kérelemről határozatot hoz, így a nyertes ügyfelek akár már nyáron megkaphatják pénzüket.

Pető István, Mihályi Mónika, Bíró Csaba

Igényelt támogatási összegek településenkénti megoszlása (Ft)

Történelmi vetélkedő

Jászberény Város Önkormányzatának Oktatási, Közművelődési és Kulturális Bizottsága 2009. április 2-án (csütörtökön) a Város Napja alkalmából délelőtt 10 órai kezdettel történelmi vetélkedőt szervez a Déryné Művelődési Központban, középiskolai tanulók számára.

A vetélkedő témaköre: A kuruc kor története és irodalma (1657 és 1711 közötti magyar történelem és irodalom)

A vetélkedő célja: Az ifjúság magyar történelmi ismereteinek gazdagítása, hazafias érzelmeinek és magyarság tudatának elmélyítése.

A vetélkedőre való jelentkezés határideje: 2009. március 26.

Minden iskola két 5 fős csapatot nevezhet. Tagjai 3-4. osztályos tanulók lehetnek, de ha az iskola úgy ítéli meg, alsóbb osztályos is lehet a csapat tagja. A zsűri könyvvásárlási utalvánnyal jutalmazza a csapatokat, valamint kiemelkedő teljesítmény esetén az egyéni eredményeket is. Jelentkezni ill. érdeklődni a jászberényi polgármesteri hivatalban a szervező bizottságnál lehet.

Pályázatok

Az NCA Civil Szolgáltató, Fejlesztő és Információs Kollégiuma pályázatot hirdet civil szervezetek kapacitásfejlesztésének, képzésének támogatására; NCA-CIV-09-A
Beadási határidő: 2009.03.18.

Nemzeti Civil Alapprogram (www.nca.hu)

Az NCA Civil Szolgáltató, Fejlesztő és Információs Kollégiuma pályázatot hirdet nyomtatott és elektronikus sajtótermék létrehozásának és fejlesztésének, valamint civil szervezetek interneten való megjelenésének támogatására; kód: NCA-CIV-09-B
Beadási határidő: 2009.03.18.

Nemzeti Civil Alapprogram (www.nca.hu)

Az NCA Civil Szolgáltató, Fejlesztő és Információs Kollégiuma pályázatot hirdet civil szervezetek stratégiai tervezésének támogatására; kód: NCA-CIV-09-C
Beadási határidő: 2009.03.18.

Nemzeti Civil Alapprogram (www.nca.hu)

Az NCA Civil Szolgáltató, Fejlesztő és Információs Kollégiuma pályázatot hirdet civil szervezetek szakmai tanulmányútjának támogatására; kód: NCA-CIV-09-D
Beadási határidő: 2009.03.18.

Nemzeti Civil Alapprogram (www.nca.hu)

Pályázat tanösvények építésére, felújítására és fenntartására

Beadási határidő: 2009.03.20.

Zöld Iránytű Alapítvány (www.zoldiranytu.hu)

Az NCA Nemzetközi Civil Kapcsolatok és Európai Integráció Kollégiuma pályázatot hirdet magyarországi civil szervezetek határon átnyúló civil kapcsolatainak támogatására; kód: NCA-NK-09-C
Beadási határidő: 2009.03.25.

Nemzeti Civil Alapprogram (www.nca.hu)

A fogyatékos emberek egyenlő esélyű hozzáféréseinek biztosítása a szociális ágazatban 1713/2

Beadási határidő: 2009.03.31.

Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány (www.fszk.hu)

Grundtvig: Időskorú önkéntes projektek – Önkéntesség Európában 50+

Beadási határidő: 2009.03.31.

Európai Bizottság (<http://europa.eu>)

Az NCA Nemzetközi Civil Kapcsolatok és Európai Integráció Kollégiuma pályázatot hirdet magyarországi civil szervezetek nemzetközi szervezetekkel való együttműködésének támogatására; kód: NCA-NK-09-A
Beadási határidő: 2009.04.01.

Nemzeti Civil Alapprogram (www.nca.hu)

Az NCA Nemzetközi Civil Kapcsolatok és Európai Integráció Kollégiuma pályázatot hirdet nemzetközi tapasztalatok hazai elterjesztésének támogatására; kód: NCA-NK-09-B

Beadási határidő: 2009.04.01.

Nemzeti Civil Alapprogram (www.nca.hu)

Norvég Civil Támogatási Alap II. kör

Beadási határidő: 2009.04.01.

Ökotárs Alapítvány (www.okotars.hu)

Pályázat a szociális alap- és szakosított ellátást, valamint gyermekjóléti alap- és gyermekvédelmi szakellátást nyújtó közintézmények akadálymentesítésére. 1713/2

Beadási határidő: 2009.04.05.

Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány (www.fszk.hu)

Az NCA Nemzetközi Civil Kapcsolatok és Európai Integráció Kollégiuma pályázatot hirdet civil szervezetek európai integrációs tevékenységeinek támogatására; kód: NCA-NK-09-D

Beadási határidő: 2009.04.10.

Nemzeti Civil Alapprogram (www.nca.hu)

Az NCA Nemzetközi Civil Kapcsolatok és Európai Integráció Kollégiuma pályázatot hirdet nemzetközi szervezetekben való tagság tagdíjának támogatására; kód: NCA-NK-09-E

Beadási határidő: 2009.04.17.

Nemzeti Civil Alapprogram (www.nca.hu)

Gasztronómia

Március idusa – március 15. ünnepélyes, választékos megnevezése.

Az idus szó eredete

Az idus az etruszk iduare (latin dividere, magyarul szétesztani, kettéosztani) szóból ered.

Története

Az idus a római naptárban minden hónapnak a közepe volt. Eredetileg a holdtöltével esett össze, később a naptárügy rendezése után a hónapok különböző hosszához képest néhányban (így március, május, július, október) a hónap 15. napjára jutott, míg a többiekben a 13-ikra.

Március 15-e különös jelentőségű azóta, hogy Brutus és társai Julius Caesart ezen a napon ölték meg.

Magyarul az idus szót kizárólag március 15. megnevezésére használjuk, az 1848-49. évi forradalom és szabadságharc e jeles napjára emlékezve.

A hamvazószerdától húsvét vasárnapjához tartó időszak a böjt időszaka. Ilyenkor tilos a mulatozás és a húselekek fogyasztása. A konyhában is mások a teendők.

Az étrendek alakulása régen az egyház böjti előírásaihoz alkalmazkodott (ám ezeknek az étkezési szokásoknak valószínűleg ősi az eredetük). A magyar konyha két elkülönülő ételsoportja a tészták és a húselekek. Általában kedd, csütörtök a „húsevő” nap, míg szerda, péntek a „tésztavő” nap volt. Hétfő és szombat váltakozik, gyakran az elmúlt ünnep maradványából, illetve már az ünnepi készüldés jegyében formálódik.

A nagyböjti étrendekben sűrűn szerepel a bab, a sóban főtt bab, az olajos káposzta, az aszalt gyümölcsök és a főzelékfélék. És a különböző halételek, tojásételek, kalácsok. Mint azt a ránk maradt szokások bizonyítják, az ételek helyettesítésével a böjti napokon is lehet választékosan étkezni.

A böjt húsvétkor, a tavasz igazi nagy ünnepén ér véget. A húsvét hagyományos ételle a különbözőképpen elkészített bárányhús, valamint a füstölt sonka, a főtt tojás és a kelt tésztából készült húsvéti (fonott) kalács. Az alábbiakban három ósrégi, hagyományos böjti eledel receptjét közöljük.

Köttés

Fél liter rozst és fél liter búzát, vagy egy liter búzát szitára teszünk, és 7-8 napon keresztül naponta langyos vízzel öntözgetjük, amíg ki nem csirázik. Ekkor az egészet ledaráljuk, és szitán kétszer átdörzsöljük. Forró vízzel meglocsoljuk, és annyi daralisztet keverünk hozzá, hogy piskótatészta sűrűségűvé váljon. Egy kis lábaskába tesszük, néhány nádszálát szúrunk a masszába, és forró sütőben addig sütjük, míg a teteje pirosra sül. Vitamindús csemege gyerekeknek, felnőtteknek egyaránt.

Reumások és cukorbetegség is fogyasztathatják, sok betegségre házi orvosság.

A tavaszi fáradtság ellen kitűnő gyógyszer, jobban felfrissít, mint bármely drága multivitaminos készítmény.

Pészah kremzli

Ahány személyre készítjük, annyi tojássárgáját összekeverünk csipetnyi sóval, kis cukorral, ízlés szerint őrlött fahéjjal, kevés citromlével, egy evőkanál olvasztott libazsírral és annyi durvára tört macesszal, hogy híg tésztát kapjunk belőle. Egy óráig pihentetjük, majd hozzáadjuk a tojások keményre vert habját is. Egy kis edényben olajat forrosítunk, majd egy evőkanállal beleszagatjuk a tésztát. Kisütjük, majd meghintjük fahéjas cukorral és még forrón tálaljuk.

Biracs

1 liter tiszta búzát megmosunk. Sütőpléhre, két konyharuha közé szétterítjük. A felső konyharuhát állandóan nedvesen tartjuk. Így csiráztatjuk meleg helyen 6-7 napig, amíg a magok sűrű, fehér csirát eresztenek. Ezután húsdarálón ledaráljuk, és felöntjük annyi tiszta vízzel, hogy ellepje. Fél óráig áztatjuk, majd átszűrjük, kinyomkodjuk, és a lébe annyi daralisztet szórunk, hogy palacsintatészta sűrűségű masszát kapjunk. Magas peremű sütőpléhre öntjük, és erős lángon kb. másfél óráig sütjük, míg a széle egész pirosra sül. Vitamin- és energiadús böjti eledel.

Baliné Bazsó Mária

Harmath József: Nőnapra

Kérded, miért Téged?
Utamba hozott az Élet,
mert tudta,
meghalni félek.

Van egy kicsi lélek,
akiért érdemes élnem,
de hogy boldog legyen,
ahhoz kell, hogy valaki

engem is szeressen.
Érzem minden rezdületed,
ezt súgja szívemnek;
Miért is félted Tőled?

Hoztál színes szivárványt,
ragyogó fénysugarat,
gyönyörű holdfényt,
csillogó csillagokat.

Látom már,
hogy egyre szebb a világ,
mert tudom, hogy
Te vártál rám!

www.harmathjosef.extra.hu • www.versiroverseny.hu

Délvidék, Bácska, Ludasi-tó, Hajdújárás, Szerémség, magyar bor

Sok embernek ismeretlen nevek, vidékek felsorolása ez, sajnos, mert bizony illene tudni minden magyar embernek, ezen vidékek az országunk, történelmünk részei.

Bács-Bodrog vármegye egyike volt a Magyar Királyság legrégebbi vármegyéinek. A török uralom alatt a Szegedi szandzsákhöz tartozott. Később a Habsburg Birodalom, majd a Szerb Vajdaság, azután

részének környékét is, ahol – egy 1855-ből származó irat tanúsága szerint – kb. kétszáz évvel ezelőtt telepedett meg a lakosság.

A szerémi bor

Galeotto Marzio, Mátyás király történetírója, különösen a szerémi borokat emlegeti. Antonio Bonfini is a szerémi borokért lelkesedik. A szerémi bornak kiváltságos helyzete van. II. Ulászló király Szerémség

molyabb formát. „Vissza kell adni a borvidék becsületét és kiemelni a szőlőföld, Délvidék értékeit. Jó bort akarok készíteni és tisztességeset. Olyat amiben benne lakik a lélek.” – vallja. Azokon a dűlőkön ültetett a szőlőt, ahol egykor Mátyás király számára termelt a bor. Gyalogművelésű ültetvényein a kapa az egyetlen lehetséges gyomirtó és a szőlőjében pedig tilos szemetelni és káromkodni. A Kadarka a százesztendő diófa alatt erjed, az érlelés pedig fahordóban történik. Ezek után nem marad más hátra csak az, hogy a borokban mi is megkeressük eme nemes gondolatok gyökerét. Elsőként a Magyarka névre hallgató palack nyílt ki számunkra. Iszogatós bor – mondja. Másodikként a Bánáti Rizlinget ismerhettük meg. Ez az ősi Kárpát-medencei magyar rizling. A harmadik, egy régi, és mára már majdnem kiveszett fajta a Szerémi Zöld. Illatos, könnyed fehérbor. Bakator a Szerémi Zöld porzója és amellet egy nagyon érdekes tömény bort adó fajta került az asztalra negyedikként. És jött a Fodor ami olaszrizling, a virágos illatával. A közel 130 esztendő Kadarka ültetvényről származó vörösbor a kellemes savakkal, ízében gyümölcsökkel bemelegítő kedvenc. A végére már csak a desszert maradt, ami egy édes fehér cuvée, Édes Erdély névvel. És álljon itt a végén a régi idők szerémi borainak dicsérete.

„Rendelet: Ha idegen helyről bor behoztatnak, az mindjárt eldoboztatik, a hordó feneke kiütetik, s a bor a földdel megemésztetik. Ezekből kivétel a szerémi, amely mindannyiunk előtt nagy becsben tartatik, véle ilyen gyalázat meg nem eshetik.”

Baranyi József

a Szerb-Horváth-Szlovén Királyság része. 1918-ban a nagyobbik részét Jugoszlávia elfoglalta. A II. világháború után a visszaálltak trianoni határok. A vármegye déli része most a Vajdaság Autonóm Tartomány része.

Szerém vármegye a 12. században került a Magyar Királyság fennhatósága alá. Az Oszmán Birodalom 1521-ben elfoglalta. Cserni Jován 1626 végén kényszerítette uralma alá, de uralma nem tartott sokáig. Egyik része 1688-ban, 1718-ban másik része is a Habsburg Birodalomhoz került. A Szerb Vajdasághoz része 1848-49 között. Jugoszláviához 1945-től, majd 1991-től a nyugati része Horvátországhoz a Keleti része pedig Szerbiához tartozik.

Ludas ósrégi Szabadka környéki település. Régészeti kutatások során a kőkori, rézkori, bronzkori, kora vaskori, szarmata kori, népvándorlás és honfoglalás kori leletekre is bukkantak. Ludas írott emlékekben először 1335-ben „Ludasyghaz” néven jelentkezik, míg Szabadkát először csak 1391-ben említik. Lázár deák első, 1528-ban befejezett térképe is már feltünteti Ludast. A császári seregek a török uralom alól Szabadkát 1686 szeptemberében szabadították fel. Ludaspusztának (most Hajdújárás) hívták egy időben a Ludasi-tó északi

elestekor így szól: „Immárost nagy baj köszöntött reánk, elesett Szerém, arra kényszeredünk, hogy Tokajit igyunk”.

Maurer Oszkárt 2007-ben ismertem meg egy szentendrei rendezvény alkalmával és már akkor éreztem, hogy egy alkalommal ami vendégünk lesz. Elmondása szerint 1994 óta foglalkozik borkészítéssel. A borászat a 2003-ban épült pincével és az akkor vásárolt szőlőterületekkel öltött ko-

Fotók: Pető István